

Barcsay Jenő kitüntetés

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa Barcsay Jenő Kosuth-díjas festőművésznek, a Magyar Népköztársaság Kiváló Művészeinek művészi és pedagógiai munkássága elismeréseként, 80. születésnapja alkalmából a Magyar Népköztársaság Babérkoszorúval ékesített Zászlórendje kitüntetés adományozta.

A kitüntetést Trautmann Rezső, az Elnöki Tanács helyettes elnöke, pénteken az Országházban adta át. Jelen volt a kitüntetés átadásánál Pozsgay Imre kulturális miniszter.

Oktatás

Javultak a nemzetiségi oktatás személyi és tárgyi feltételei Baranyában. A német és a szerb-horvát nyelvet oktató nevelők száma 116.

Agrárintézmények együttműködése

A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium két évvel ezelőtt koordinációs bizottságokat szervezett az azonos területen működő agrárintézmények jobb együttműködése céljából. A bizottságok központjai Debrecenben, Gödöllőn és Szegeden vannak; a Szeged körzetéhez tartozó intézmények bizottságát az Élelmiszeripari Főiskola vezeti (a Gabonatermesztési Kutató Intézet, a megyei Élelmiszerellenőrző és Vegyvizsgáló Intézet, az Allatorvostudományi Egyetem állategészségügyi kara, a megyei Állategészségügyi Állomás, az Állattenyésztési Felügyelőség, a Növényvédő Állomás a tagjai).

A bizottság éves munkatervét alapján dolgozik; a célja többek között az, hogy a nagyműszerek használatában, a kutatási és az általános adatszolgáltatás terüle-

tén együttműködjenek a tagintézmények. Tavaly a fűszerpaprika-kutatás fejlesztése céljából külön munkabizottságot hoztak létre, amely a területi szakmai feladatokat hangolja össze. Ehhez a szervezethez tartozik a gabonatermesztés és kutatás kérdéseivel foglalkozó, már több éve működő munkabizottság is, a MEM pedig újabb csoport megszervezését is előírta; ez a szakmai és a szárazkolbász gyártásának optimális feltételeit hivatott kidolgozni.

A Szeged körzetéhez tartozó agrárintézmények koordinációs bizottsága tegnapi, pénteken ülést tartott az Élelmiszeripari Főiskolán. Ezen az eddigi szakmai és szervező tevékenységet értékelték, valamint megvitatották az új tervidőszak tudományos kutatásaiban való részvétel lehetőségét.

Társadalmi fejlődés és kulturális politika

Tizenöt-husz esztendővel ezelőtt sokan hitték, hogy a gazdasági gyarapodás, a társadalmi fejlődés, az életszínvonal emelkedése nyomán automatikusan növekszik majd a művészetek szerepe, a művelődés és műveltség presztízse, pusztán a társadalmi-gazdasági fejlődés hatására spontán létrejön a kiművelt emberfők sokasága, melynek társadalmi méretű kultúrája egyenlő a legmagasabb szintű ismeretekkel. Azután egyre inkább rá kellett jönni, hogy a szabad idő növekedése nem jelenti egyértelműen, hogy az emberek többsége ezt az időt önművelésre, művészi élmények befogadására, alkotó tevékenységre fordítja. Sőt, kialakult az úgynevezett „második gazdaság” (háztáji, kiskert, iparendelő, másodállás), melynek nyomán még az előzőeknél is kevesebb idő jut tömegméretekben könyvre, színházra, mozira, tárlatra.

Szociológusok állapították meg, hogy gazdasági életünk jelenlegi helyzete nem kedvez a művészetek tömegkultúrává válásának, az igazán értékek elterjedésének. De azt is világosan kell látni, hogy a konfliktushelyzet főszereplőinek alternatívája nem az, hogy szabad időben „vagy dolgozok, vagy művelem önmagamot”. Nem biztos, hogyha ezek az emberek főlhagynának a konkrét termelőtevékenységgel, felszabaduló idejüket — művelődésre fordítanák. Mai viszonyaink között a „második gazdaság” nem kevés hasznot hoz a társadalom konyhájára, s ha jól belegondolunk, az ebből származó személyi jövedelem jó része mégiscsak a környezet kulturáltabbá válását segíti elő: mind esztétikusabb és praktikusabb családi házak épülnek országwide, kényelmesebb és szebb bútorokkal rendezik be őket, s ma már nem ritka az autó vagy a színes televízió — egyszóval kulturális-civilizációs közegünk gazdagodik.

Fel kell ismernünk, hogy ellentmondás feszül a művészi produktumok és a közönségiség között. De konfliktushelyzet állt elő a művészet igényei, szükségletei és a fejlődés kínálta lehetőségek között.

Lassan egy évtizede, hogy éppen a társadalmi fejlődés újabb grádicsfoka követelte ki a kulturális politika hosz-

szú távú, egész társadalmat átfogó reformját, melynek legnagyobb hatású programja a közművelődési törvény megvalósítása. Ebben az évtizedes munkában jelentős szerepet kapott minden művészeti ág. Csak hogy minden műfajnak, művészeti szervezetnek, egész művészeti életünknek megvan a maga mélyben gyökerező ellentmondása. Ilyen, minden műfajt érintő problematika például a művészi elkötelezettség és alkotói szabadság kérdése, a munkasábrázolás, a művészeti közérthetőség problematikája, az érték és szórakoztatás kérdésköre, a hagyományápolás és előrelépés ellentmondásai vagy éppen különböző ízlésformák kielégítésének és átforgalmazásának gondja. De megvannak a különböző művészeti ágaknak a saját nehézségei is, emlékezzünk csak az elmúlt években lezajlott színházi vitákra és az ország egész színházi életét megmozgató átszervezési hullámra; a könyvkiadás dinamikus társadalmi célú intézkedésekre; gondolkunk csak a filmvételrel kapcsolatos parázs véleménycserekre; a képzőművészeti sztrükszerűségeire; a kiállításcentrikusság bírálatára, vagy a decentralizálás megvalósulásának nehézségeire, a helyiséggondokra, az objektumok hiányaira, az állandósuló „átmeneti állapotokra”.

Ilyen konfliktusok és ellentmondások között kell megvalósítani a művészeteknek sajátos feladatait — eljutni a minél szélesebb közönséghez, formálni a társadalmi tudatot, az emberi személyiséget. Hogy a csatornák minél rövidebbek és hatásosabbak legyenek, sokat tehet a kulturális politika. Ennek felismerése, hogy szoros a kölcsönhatás gazdaság és kultúra között, hogy a művészetek érzékeny szeizmográfként jelzik a társadalmi struktúraváltás jelenségeit, mind hatékonyabban teheti a kultúra, a művészet eredményeit, konkrétan meghatározhatja mozgásirányait. Mai gazdaságpolitikánk a kultúrát nem kolonként fogja fel, hanem olyan saját belső hatóerő között tartja számon, mellyel játékonosan segíti elő gazdasági és társadalmi viszonyaink fejlődését. Ahogy átrétegződött a gazdasági fejlődés eredményeként társadalmunk, úgy keresheti, s egyre inkább keresi minden művészet intézményrendszerével, hatásmechanizmusának lehetőségével azt, hogy azonos alapról hogyan szólnon a különböző társadalmi rétegekhez.

hogyan közeledjen az eléggé eltérő ízlésnormákhoz, hogyan találjon hangot a társadalom minden egyes tagjával.

Olyan fejlődési szakaszhoz érkezünk, amikor megvan művészetpolitikánknak hosszú távú programja, ezen belül a tartalmi és minőségi tevékenység erősítése lehet elsőrendű feladatunk. Az például, hogy a közművelődés igazi tömegprogrammá váljon; az, hogy a különböző művészeti ágak forrongásai után megújulva, tisztább hangon találjanak utat a közönséghez; az, hogy megjeljenek a ma még gyakran üres színházi széksorok; hogy a képzőművészeti tárlatok és verseskötetek, új hangon szóló könyvek ma még sokszor értelmetlenségbe ütköző igazi értékelő hálópontra jó értelemben vett slágerek legyenek; hogy a művészi differenciálás ellenére világosan kiderüljön, mely alkotás az igazi érték, az előremutató mű, s melyik az olcsóbb, a kevésbé hiteles, hogy helyreálljon az egészséges egyensúlykeresletben és -kínálatban, katartikus művészet és szórakoztatás között.

Pozsgay Imre kulturális miniszter nyilatkozta nemrégiben: „Ez az ország rég elérkezett arra a fokra, amikor az embert nemcsak befogadóként, hanem alkotóként, közreműködőként számításba vevő kulturális politika kezdődik.” A program, a feladatmegjelölés egyértelmű és világos. Megvalósítása — még meglehetősen bonyolult áttételek útján — a helyi intézmények, alkotóműhelyek, műtermek falai közt és a közvetlen találkozások során valósul meg. Nem mindegy, utközben mennyi a zslip, hogyan működik ez a bonyolult rendszer. Társadalmi fejlődésünk mai fokán az igények fokozása és magas szintű kielégítése, a feszültségek és nehézségek ellenére mind nagyobb feladat. A Központi Bizottság irányelvével azonban egyértelműen fogalmaznak: „Előrehaladásunk fontos feltétele, hogy tovább gyarapodjék népünk műveltsége, a közművelődés egyre inkább társadalmi ügyvé váljék. Széles körben kell tudatosítani a társadalmi, gazdasági és kulturális fejlődés egységét.” Ez egyértelművé teszi, hogy kulturális politikánk megvalósítása nem csupán a kulturális területen dolgozó szakemberek, művészek feladata. Mindehhez egészséges gondolkodásra, közös összefogásra és hatékony munkára van szükség.

Tandí Lajos

Tizenhatezer elsőévest vesznek fel az egyetemekre, főiskolákra

Tudnivalók a jelentkezésről, a felvételi vizsgákról

Változatlan feltételek mellett jelentkezhetnek az idén érettségizők vagy a korábban végzetek az egyetemeken és a főiskolák nappali tagozatára, és nincs lényeges változás a felvételi eljárásában sem. Boltokba került a magyar felsőoktatási intézmények 1980. évi felvételi tájékoztatója, amely az érintett fiatalok számára több fontos újdonságot is tartalmaz.

Az agrár-felsőoktatásban például néhány szakon a korábbi három felvételi tárgy helyett csak kettőből kell vizsgáznunk a jelentkezőknek. Azokon a szakokon, ahol a későbbi tanulmányok intenzív matematikai felkészültséget igényelnek, változatlanul felvételi tárgya a fizikával társult matematika, más szakokon pedig kémia- és biológiai tudásukról kell számot adniuk a pályázóknak. Egyes tanárképző intézményekben hosszabb szűnő után ismét meghirdettek néhány szakpárt; az Eötvös Loránd Tudományegyetemen például a filozófia—matematika, a szegedi József Attila Tudományegyetemen pedig a történelem—földrajz szakot. A nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskolán szeptembertől magyar—gyors- és gépirás szakpárosításban is képeznek szakembereket. A Testnevelési Főiskola nappali tagozatán az 1980—81-es tanévben nem kezdődnek edzői szakok.

Idén is érvényes viszont, hogy a felsőoktatási intézmények nappali tagozataira a középiskolák utolsó éves tanulói, illetve azok az érettségizett — képesített — dolgozók kérhetik felvételüket, akik 35. életévüket még nem töltötték be. A felvételi nyomtatványt a középiskolásoknak az iskola bocsátja rendelkezésükre, más jelentkezők pedig a budapesti, illetve a megyei nyomtatványboltokban szerezhetik be. A felvételi kérelmekhez csatolni kell a szükséges előképzettséget tanúsító eredeti iskolai bizonyítványt (oklevelet), a középiskolai tanulmányi értesítőt, az önéletrajzot, az 1979-ben vagy korábban érettségizetteknek pedig a hatósági erkölcsi bizonyítást. A felvételi kérelmet az érettségi bizonyítványt kiállító középiskola igazgatójához kell benyújtani. A munkaviszonyban állóknak a kérelmekhez a munkáltató írásos javaslatát is mellékelniük kell. Akik a középiskolát 1978-ban vagy korábban, illetve esti és levelező tagozaton végezték el, közvetlenül a felsőoktatási intézmény vezetőjéhez küldjék kérelmüket.

A jelentkezők csak egy hazai felsőoktatási intézménybe adhatják be kérelmüket, egyidejűleg viszont pályázhatnak művészeti főiskolára, a néphadsereg katonai főiskolára, külföldi egyetemre, és élhetnek az átirányítás lehetőségével is.

Figyelmet érdemel, hogy az a jelentkező, aki a lakóhelyén levő egyetemen vagy főiskolán is megszerezheti a választott szakképesítést, csak akkor jelentkezhet más városban levő hasonló felsőoktatási intézménybe, ha nem kér kollégiumi elhelyezést. A tudományegyetemek természetudományi karain — az utóbbi évek tapasztalatai szerint — Budapest a legnagyobb a túljelentkezés, itt azonban a kollégiumi helyek száma is erősen korlátozott. Ezért a vidégi jelentkezők közül nagyobb a felvételi esélyük azoknak, akik a lakóhelyükön legjobban megközelíthető vidéki egyetemre nyújtják be kérelmüket.

A kérelmet a középiskolák február 10—25-ig, a felsőoktatási intézmények pedig március 30-ig fogadják el. A felvételi vizsgákat június

25-e és július 14-e között tartják, az időpontról a felsőoktatási intézmény a jelentkezési legalább nyolc nappal korábban értesíti. A tematika, a fizika és a biológia felvételi tárgyból megírt közös írásbeli érettségi dolgozat az idén is megfelel a főiskolai, egyetemi felvételi vizsga írásbeli részének. A közös írásbeli időpontja május 26—27.

A diákok középiskolai eredményeik alapján maximum 10 pontot vihetnek magukkal, és újabb 10 pontot szerezhetnek a felvételi vizsgán.

A jövő tanévben az egyetemek és a főiskolák nappali tagozatán — az idejéhez hasonlóan — mintegy 16 ezer elsőéves kezdheti meg tanulmányait. Lényegében azonosak a keretszámok a különböző egyetemi szakokon és a főiskolákon is. Az idén a tavalyinál valamivel kevesebben, mintegy 45 ezren érettségiznek, a továbbtanulásra jelentkezők felvételi esélyeit azonban az aligha befolyásolja. Az intézmény, illetve szakok többségére ugyanis évek óta sokszoros a túljelentkezés.

Műsorajánlat

Xavért (hegedű) és Vági Lászlót (fuvola).

A paraszti társadalom felépítéséről tart előadást a TIT néprajzi szabadegyetemén dr. Szabó László kandidátus január 14-én este 6 órakor a Móra Ferenc Múzeum előadótermében.

Lakatos Menyhért író, a Füstös képek című, nagy sikert aratott könyv szerzőjét két helyen is vendégül látják január 14-én Szegeden. Délután fél 6 órai kezdettel a KSZV Victor Hugo utcai klubjában adja elő Lelkes Ágnes színművész és Lelkes Péter zongoraművész társaságában *Ének cigányokról* című műsorát, ugyanezzel az összefogással este 7 órakor az Ifjúsági Ház Irodalmi kávéházában len fel.

Kutatón a világot legmobb ginszbarlangjában — ezzel a címmel dr. Jakucs László egyetemi tanár tart földrajzi előadást január

14-én este 6 órai kezdettel a Juhász Gyula Művelődési Központban.

Táncház és díszkő lesz a DELÉP Vár utca 1. szám alatti Ifjúsági klubjában január 14-én este 6 órától. Fellép a Huzavona együttes. Műsorvezető: Szolnoki László.

Szegedi operanékest hallhatunk január 17-én a rádióban. Beethoven Fidelio című operájából közvetít részleteket a harmadik műsor 14 óra 6 perces kezdettel, s a közreműködők között lesz Gregor József is.

Bájosok, boszorkányok címmel jelentkezik a szegedi körzeti stúdió műsora január 18-án 18 óra 10 perckor a televízió 1-es műsorában. A film az alföldi tanvákon és falvakban élő hiedelemvilágából mutat be válogatást — Polner Zoltán szegedi költő gyűjtőmunkásságának és téma ihletésére írt verseinek segítségével.

Bárdos Lajos: Szeged felől című műveit ismeretli és vezényli Tilly Aurél a Kosuth rádió Kóriszintemlékaink című műsorában január 19-án 14 óra 18 perces kezdettel. Közreműködik a pécsi Nevelők Háza kamarakórusa.

Energiamegtakarítás üvegházakban

Csongrád megye néhány gazdaságában, többek között a szegvári Puskin Termelőszövetkezetben sikeresen alkalmazták az energiamegtakarítás új módszerét. Ebben a szövetkezetben minusz öt fokonál alacsonyabb külső hőmérsékletnél a csaknem kilenc hektár alapterületű üveg- és fóliaházak fűtésére a termelőknek energiája már nem elegendő. A korábbi években ilyenkor olajtűzelésű kazánokat helyeztek üzembe, fokozva a csővezetékben áramló víz hőfokát.

Ezzel a pótfűtéssel a téli hőmérséklet — saláta, uborka, paprika, retek — fejlődéséhez optimális hőmérsékletet tartották a termelés költségei azonban tetemesen megnövekedtek.

Az új módszerrel olajra nincs szükség, helyette a termálenergiát „csapolják” meg jobban. A termálkutatka villanyárammal működő kompresszorral levegőt fűtnek be harminc-negyven méter mélységbe. Ezáltal felfokozzák a víz áramlását, percenként kétszáz-háromszáz literrel növelik egy egy kút hozamát, s ezzel arányban a hőenergiát.

Az eddigi számítások szerint a három termálkút „szűzítésére” felhasznált villanyáram költsége a felét sem teszi ki az olajtűzés költségének. Az sem közömbös, hogy a villanyenergiát nem este a csúcsfogyasztási időszakban, hanem főként éjszaka, illetve hajnalban használják.